

Eliyaah — Tirada Shan

Aamusnaanta Nebiyadeed

Jeff Pippenger

2023-10-03

Markii Eliiyaah uu Axaab ka dalbaday inuu reer binu Israa'iil oo dhan ugu yeedho Karmel, waxay taas horay u sii muujisay Ilaah oo kaniisadda ka soo bixinaya Qarniyadii Mugdiga ahaa sannadkii 1798 ka dib saddex iyo badh sannadood oo silicdilin ah, oo ku hoggaaminaya 1844, dabadeedna 1863. Saddexdaas taariikhood waa saddexda calaamadood ee ugu dambeeya ee qaab-dhismeedka “toddobada jeer” sida uu Ishacyaah ugu soo bandhigay cutubka toddobaad.

Taariikhadii isku midka ahayd ee 1798, 1844 iyo 1863 ayaa sidoo kale loo sii tusaaleeyey markii Muuse carruurtii Israa'iil ka hoggaamiyey addoonsigii Masar ilaa Buur Siinay. Taariikhda malaa'igta koowaad iyo tan labaad waxay matalaan dhaqdhaqaaqii Millerite-ka, kaas oo billowday wakhtigii dhammaadka sannadkii 1798 oo sii socday ilaa dhaqdhaqaaqu kaniisad noqday sannadkii 1863. Eliiyaah iyo Muuse waa labada markhaati ee ugu waaweyn ee taariikhda Millerite-ka, waana labada markhaati ee ugu waaweyn ee ku jira kitaabka Muujintii inta lagu jiro taariikhda malaa'igta saddexaad.

Dhaqdhaqaaqii Miller waxay calaamad u tahay bilowga injiilka weligiis ah ee Muujintii afar iyo tobnaad, Future for America-na waxay calaamad u tahay dhammaadka. Inta u dhexaysa dhaqdhaqaaqa bilowga ah ee Milleriyiinta iyo dhaqdhaqaaqa dhammaadka, waxa aynu ka helaynaa kaniisadda Seventh-day Adventist. Sida ay qabaan taariikhyahannada kaniisadda Adventist, sannadkii 1856 hadhaagii dhaqdhaqaaqa Miller waxay galeen xaaladdii La'odikiya, sidaasna waxaa ku dhammaaday muddadii Filadelfiya ee matalaysay 1798 ilaa 1856.

Maqaalkii hore waxaynu ku muujinnay in waxyigu uu niyad-jabkii ka dhashay gudubkii Badda Cas la waafajiyey niyad-jabkii weynaa ee 1844. Halkaas ayaa imtixaankii Sabtida, sida maannadu u astaysay, uu ka soo gaadhay taariikhda Muuse. Isla bartaas nebiyadeedna, iftiinkii ka yimid Quduuska ugu Quduusan wuxuu bilaabay hab imtixaan iyo daahirin ah oo ka bilaabmay Sabtida, kuwaas oo ka gudbay badda oo rumaysad ku galay Quduuska ugu Quduusan. Habka imtixaanka ee ka horreeyey 1844 wuxuu taariikhda Muuse ka bilaabmay dhalashadiisa, halka Milleriyiintana uu 1798 ka bilaabmay korodhka aqoonta oo Daanyeel tilmaamay inuu dhalin doono hab imtixaan saddex-tallaabo ah oo xukunka horseeday.

Qaar badan baa la daahirin doonaa, oo la caddayn doonaa, oo la tijaabin doonaa; laakiinse kuwa sharka leh si shar leh bay u falayaan; oo kuwa sharka leh midkoodna ma fahmi doono; laakiinse kuwa xigmadda leh way fahmi doonaan. Daanyeel 12:10.

Furitaanka xukunka ee Oktoobar 22, 1844 waxaa horay loogu sii muujiyey xukunkii Fircoon, oo ka bilaabmay curadyadii Masar kuna dhammaaday biyihii Badda Cas. Markii kuwa caqliga leh ay rumaysad ku galeen Meesha ugu Quduusan, ama ay ka gudbeen Badda Cas, habkii imtixaanka oo bilowday wakhtigii dhammaadka ee 1798 wuxuu sii socday xataa ka dib 1844. Taariikhda Muuse

gudaheeda, waxaa lagu matalay toban imtixaan, kuwaas oo Israa'iil ay ku fashilantay tallaabo kasta. Imtixaankii ugu dambeeyey ee tobankaas wuxuu ahaa markii laba-iyto-tobankii basaasiin ay sahamiyeen Dhulkii Ballanqaadka. Imtixaankii ugu horreeyey ee taariikhda Muuse wuxuu ahaa imtixaankii maannada oo matalaya Sabtida, Milleriyiintiina Sabtida waxaa loo aqoonsaday inay ahayd imtixaankii ugu horreeyey ka dib Oktoobar 22, 1844. Maaddaama imtixaankii ugu horreeyey uu ahaa Sabtida labadaba taariikhaha isbarbar socda, sagaalka imtixaan ee xigay ee taariikhda Muuse waxay muujinayaan in 1844 ka dib ay jiri doonto taxane imtixaano ah oo horseedi doona gelitaanka midkood Dhulkii Ballanqaadka ama cidladii dhimashada. 1863 wuxuu u taagan yahay imtixaankii ugu dambeeyey ee dhaqdhaqaaqii Milleriyiinta. Waxaan bilaabi doonaa tixgelintan marka laba-iyto-tobankii basaasiin ay la soo noqdaan warbixinnadooda ku saabsan Dhulkii Ballanqaadka.

Oo waxay ka soo noqdeen sahamintii dalka afartan maalmood dabadeed. Oo waxay tageen oo u yimaadeen Muuse, iyo Haaruun, iyo shirkii reer binu Israa'iil oo dhan, xagga cidlada Faaraan, xagga Qaadesh; oo waxay u keeneen war iyaga iyo shirkii oo dhan, oo waxay tuseen midhihii dalka. Oo way u sheegeen, iyagoo leh, Waxaannu nimid dalkii aad noo dirtay; oo hubaal wuxuu la qubayaa caano iyo malab; oo kanuna waa midhihiisii. Habase yeeshee dadka dalka deggan way xoog badan yihiin, magaalooyinkuna waa deyraysan yihiin oo aad bay u waaweyn yihiin; weliba waxaannu halkaas ku aragnay reer Canaaq. Reer Camaaleq waxay deggan yihiin dalka koonfureed; reer Xeed, iyo reer Yebuus, iyo reer Amorina waxay deggan yihiin buuraha; oo reer Kancaan waxay deggan yihiin badda agteeda iyo hareeraha Urduun. Markaasaa Kaaleeb dadkii ku aamusiyeey Muuse hortiiisa, oo yidhi, Aynu mar qudha kor u kacno oo qabsanno; waayo, aad baannu ugu awood badan nahay inaynu ka adkaanno. Laakiinse nimankii isaga la kor baxay waxay yidhaahdeen, Ma awoodno inaynu dadkaas ku kacno; waayo, way innaga xoog badan yihiin. Oo waxay reer binu Israa'iil u geeyeen war xun oo ku saabsan dalkii ay sahamiyeen, iyagoo leh, Dalka aannu dhex marnay si aannu u sahaminno waa dal dadka deggan liqa; oo dadkii aannu ku dhex aragnay oo dhammu waa niman dhaadheer. Oo halkaasna waxaannu ku aragnay Rafaa'iinta, oo ah reer Canaaq oo ka farcamay Rafaa'iinta; oo annagu indhahayaga ayaannu isu ahayn sida ayax oo kale, sidaas oo kalena ayaannu indhahooda ku ahayn. Tirintii 13:25–33.

Qoraalkan ka yimid Tirintii wuxuu xambaarsan yahay runno aad u muhiim ah oo mudan in si gaar ah loo fiirsado, kuwaas oo si fudud loo indho tiri karo marka aan la tixgelin taariikhda halkaas ku matalanaysa dhaqdhaqaaqii Millerite. Hal qodob ayaa ah in kuwa kacdoonka sameeyey oo watay “warbixintii xumayd” ay ku guuldarraysteen imtixaankoodii tobnaad oo ugu dambeeyey, waxaana imtixaankaas ugu dambeeyey lagu muujiyey laba nooc oo dad ah. Labadaas nooc ee ku soo kobcayey taariikhdiisagaalkii imtixaan ee ka horreeyey waxay muujiyeen dabeecaddooda iyagoo ku salaynaya “warbixinta” ay doorteen inay aqbalaan. Sannadkii 1863, Adventism-kii Millerite wuxuu diiday warbixintii Muuse sida ay u matalayey wax sii sheegidda addoonsiga ee Laawiyiintii laba iyo labaatan iyo lix. Warbixintii ay soo bandhigeen Yashuua iyo Kaaleeb waxay ahayd oo keliya ku celcelinta “warbixintii” Ilaah intii lagu jiray taariikhdiisaga samatabbixintooda addoonsiga. Tan iyo dhalashadii Muuse iyo wixii ka dambeeyey, Ilaah wuxuu ballanqaaday inuu iyaga ka bixin doono addoonsiga oo uu gelin doono dalkii qarniyo ka hor loo ballanqaaday Ibraahim. Yashuua iyo Kaaleeb waxay matalayaan kuwii ku adkaystay warbixintii aasaaska ahayd, halka tobanka

basaase ee kale ay diideen in Ilaah dhab ahaan bixiyey warbixintaas.

Markaasaa shirkii oo dhammu codkoodii kor bay u qaadeen, wayna qayliyeen; oo dadkiina habeenkaas way ooyeen. Oo reer binu Israa'iil oo dhammu Muuse iyo Haaruun bay ku gunuunaceen; shirkiina oo dhammuna wuxuu ku yidhi, Ilaahow, bal inaynu ku dhiman lahayn dalkii Masar! Ama bal inaynu cidladaan ku dhiman lahayn! Oo maxaa Rabbigu inoogu keenay dalkanu, inaynu seef ku dhacno, oo naagahayaga iyo carruurtayaduna booli u noqdaan? Sow innaguma roonaa inaan Masar ku noqonnno? Markaasay isu yidhaahdeen, Aynu taliye yeelanno, oo aynu Masar ku noqonno. Tirintii 14:1–4.

Markii sannadkii 1863 James White uu maqaal ku qoray Review and Herald oo uu ku diiday fahamkii Miller ee “toddobada jeer,” isla sannadkaasna Uriah Smith uu daabacay shaxdii been-abuurka ahayd ee aan wax tixraac ah ku lahayn “toddobada jeer” ee Laawiyiintii, White iyo Smith labaduba waxay dhinac iska dhigeen hawshii William Miller, waxayna adeegsadeen habraaca kitaabiga ah ee Protestantism-ka riddada ah. Habraacii kuwa riddada ah, kuwaas oo ay dhawaan ku tilmaameen “gabdhaha Baabuloon,” ayaa loo adeegsaday dood ahaan si loo diido farriintii Miller ee malaa’ig Jibriil hagaysay. Imtixaankii tobnaad ee Israa’iiltii hore, waxay si toos ah u yidhaahdeen, “Aynu samaysanno amiir, oo aynu Masar ku noqonno.” Guul-darradii imtixaanka tobnaad iyo kii ugu dambeeyey waxay ku salaysnayd diidmada “warbixinta” oo waafaqsanayd warbixintii bilowgii, iyo rabitaanka in dib loogu noqdo addoonsigii Masar. Markii Yeremyaah si astaan ahaan ah u metelay kuwii ka niyad jabay saadaashii fashilantay ee 1843, Ilaah si gaar ah ayuu ugu yeedhay inuu Ilaah iyo xamaasaddiisii hore ee farriinta ku soo noqdo, hase yeeshee sidoo kale wuxuu ku amray inuusan marna dib ugu noqon kuwii lagu aqoonsaday gabdhaha Baabuloon.

Sidaas daraaddeed Rabbigu wuxuu leeyahay, Haddaad soo noqoto, markaasaan dib kuu soo celin doonaa, oo hortaydaad istaagi doontaa; oo haddaad ka soocdo waxa qaaliga ah waxa liita, waxaad ahaan doontaa sida afkayga; iyagu ha kuugu soo noqdeen, laakiinse adigu ha ugu noqon iyaga. Yeremyaah 15:19.

Sannadkii 1863, James White iyo Uriah Smith waxay magacaabeen kabtan cusub si uu ugu hoggaamiyo dib ugu noqoshada meesii lagu amray inayan tegin. Yashuuca iyo Kaaleeb waxay matalaan kuwii doonayay inay hore u socdaan; White iyo Smithna waxay matalaan kuwii doonayay inay dib u noqdaan.

Qodob kale oo u baahan in laga xuso tuduca laga soo qaatay Tirintii ayaa ah in fallaagadii ugu dambaysay, taas oo xukuntay in dhammaan fallaagada lagu dhinto cidlada afartaatan sano ee soo socda, ay tahay mid ka mid ah labada tixraac ee aasaasiga ah ee dhidibada u taaga mabda’a maalin sannad u dhiganta ee waxsii sheegista Kitaabka Quduuska ah, kaas oo laga yaabo inuu ahaa xeerkii waxsii sheegista ee ugu muhimsanaa ee Miller loo adeegsaday furitaanka farriinta injiilka weligiis ah iyo malaa’igta kowaad. Markhaatiga kale ee kitaabiga ah ee xeerkan waxaa laga helaa kitaabka Ezekiel.

Oo markaad kuwiias dhammaysid, mar kale dhinacaaga midig u seexo; oo waxaad qaadi doontaa xumaanta reer Yahuudah afartan maalmood; maalin kasta waxaan kaaga dhigay

sannad. Yexesqeel 4:6.

Waxa inta badan aan la dareemin marka la eego labada aayadood ee dhidibada u taagay mabda'a ah in maalin loo qaato sannad waa duruufaha taariikheed ee ku xeeran labadaas aayadood.

Markii lagu qiyaaso tirada maalmihii aad dalka soo basaasteen, oo ah afartan maalmood, maalin kastana sannad u ah, waxaad qaadi doontaan xumaatooyinkiinna afartan sannadood, oo waxaad ogaan doontaan jebintayda ballanka. Tirintii 14:34.

Aayadda ku jirta Tirintii waxay dhacday bilowgii Israa'iiltii qadiimiga ahayd, waxayna ka dhignayd fallaagada dadka axdiga Ilaah; aayadda ku jirta Yexesqeelna waxay dhacday dhammaadkii Israa'iiltii qadiimiga ahayd, waxayna ka dhignayd fallaagada dadka axdiga Ilaah. Ciqaabtii bilowgii waxay ahayd dhimasho cidlada gudaheeda, ciqaabtiina dhammaadku waxay ahayd addoonsi lagu galo dalkii cadaawayaashooda. Mabda'a maalin sannad u taagan yahay wuxuu adkaynayaa fallaagada dad axdi leh. Laba ciqaabood: middi bilowga, midna dhammaadka, hase ahaatee labaduba way kala duwanaayeen. Ti hore waxay ahayd dhimasho si tartiib-tartiib ah iyadoo lagu jiro socdaalkii cidlada, ti dambena waxay ahayd maxaabiisnimo iyo addoonsi Baabuloontii dhabta ahayd.

Markaasaa Muuse iyo Haaruun wejigooda ayay ku dhaceen hortii shirka oo dhan ee ururka reer binu Israa'iil. Oo Yashuuca ina Nuun, iyo Kaaleeb ina Yefunneh, oo ka mid ahaa kuwii dalka soo basaasay, dharkoodii ayay jeexjeexeen. Oo waxay la hadleen ururkii reer binu Israa'iil oo dhan, iyagoo leh, Dalka aannu dhex marnay si aannu u soo baadhno waa dal aad iyo aad u wanaagsan. Haddii Rabbigu nagu farxo, markaasuu dalkaas ina gelin doonaa oo ina siin doonaa; waana dal caano iyo malab la barwaaqaysan. Laakiin Rabbiga ha ku caasiyoobina, oo dadka dalka degganna ha ka cabsanina; waayo, iyagu waxay noo yihiin kibis; magangalkoodii waa ka tegey, Rabbiguna waa inala jiraa; sidaas daraaddeed ha ka baqina. Laakiinse ururkii oo dhammu waxay ku taliyeen in dhagax lagu dilo. Markaasaa ammaantii Rabbigu ka muuqatay teendhadii shirka hortii reer binu Israa'iil oo dhan. Rabbiguna wuxuu Muuse ku yidhi, Ilaa goormay dadkan i xanaajinayaan? Oo ilaa goormay i rumaysan waayaan, in kastoo calaamooyinkii aan dhexdooda ku sameeyey oo dhan? Waxaan iyaga ku dhufan doonaa belaayo, oo waan ka dhaxal beelin doonaa, adigana waxaan kaa dhigi doonaa quruun ka weyn oo ka xoog badan iyaga. Markaasaa Muuse Rabbiga ku yidhi, Markaas Masriyiintu way maqli doonaan, waayo, dadkaas xooggaagaad kaga soo bixisay dhexdooda; oo waxay taas u sheegi doonaan dadka dalka deggan; waayo, waxay maqlen in adiga, Rabbiyow, aad dadkan dhex joogto, in adiga, Rabbiyow, fool ka fool laguugu arko, iyo in daruurtaadu kor taagan tahay, oo aad hortooda ku socoto, maalinnimona tiir daruureed, habeenkiina tiir dab ah. Haddaba haddaad dadkan oo dhan u layso sida nin qudha, markaas quruumaha maqlay warkaaga waxay odhan doonaan, Rabbigu ma uu karayn inuu dadkan geliyo dalkii uu ugu dhaartay, sidaas daraaddeed ayuu cidlada ugu laayay. Haddaba imminka, waan ku baryayaaye, xoogga Sayidkaygu ha weynaado, sidaad u hadashay adigoo leh, Rabbigu waa dulqaad badan yahay, naxariistiisuna way weyn tahay, xumaanta iyo xadgudubkana wuu cafiyaa; laakiinse sinnaba ugama dhigayo dembilaha inaanu eed lahayn, isagoo xumaantii aabbayaasha ka daba geeya carruurta tan iyo farcanka saddexaad iyo kan afraad. Waxaan ku baryayaaye, xumaanta dadkan u cafi sida ay u weyn tahay naxariistaadu, sidaad dadkan uga cafiyay tan iyo Masar ilaa hadda.

Tirintii 14:5–19.

Taariikhda aayadahan lagu matalay waxay noqotay astaan Kitaabiga ah oo loo yaqaan “maalinta cadho-kicinta.” “Maalinta cadho-kicinta” waxaa lagu xusay Sabuurka sagaashan iyo shan, Yeremyaah laba iyo soddon, iyo Cibraaniyada saddex, hase yeeshee hadda astaan taas kama hadli doonno. Waxaa jira mabda’ muhiim ah oo lagu aqoonsaday tuducii hore oo ay khasab tahay in la garwaaqsado. Mabda’aas waxaa sidoo kale tusaale u ah nebi Samuu’eel, Luusifer, Ellen White, iyo dabcan Muuse ee tuducan.

Oo waxay ku yidhaahdeen, Bal eeg, adigu waad gabowday, wiilashaaduna jidkaaga kuma socdaan; haddaba boqor nooga dhig inuu noo garsooro sida quruumaha oo dhan. Laakiinse Samuu’eel arrintaasu way ka xumaatay markay yidhaahdeen, Boqor noo sii inuu noo garsooro. Markaasaa Samuu’eel Rabbiga baryay. Rabbiguna wuxuu Samuu’eel ku yidhi, Codka dadka ku maqal wax kasta oo ay kugu yidhaahdaan; waayo, kuma ay diidin adiga, laakiinse anigay i diideen inaan iyaga u taliyo. Sida shuqulladii ay sameeyeen oo dhan tan iyo maalintii aan iyaga Masar ka soo bixiyey ilaa maantadan, kuwaas oo ay igaga tageen oo ay ilaahyo kale ugu adeegeen, sidaas oo kalay adigana kuugu sameeyaan. Haddaba sidaas daraaddeed codkooda maqal; hase ahaatee si adag ugu markhaati fur, oo tus sida boqorka iyaga u talin doona uu yeeli doono. Markaasaa Samuu’eel erayadii Rabbiga oo dhan u sheegay dadkii boqorka isaga weyddiistay. Oo wuxuu yidhi, Tanu waxay ahaan doontaa sida boqorka idiin talin doona uu yeeli doono: Wuxuu wiilashiinna u qaadan doonaa nafsaddiisa, si ay gaadhifardoodkiisa ugu adeegaan oo ay fardooleydiisa u noqdaan; qaarna waxay hor ordi doonaan gaadhifardoodkiisa. Oo wuxuu nafsaddiisa u magacaabi doonaa taliyayaal kun kun u taliya iyo taliyayaal konton konton u taliya; qaarna wuxuu u diri doonaa inay beertiisa falaan, oo goosashada dalaggiisana goostaan, oo sameeyaan qalabkiisa dagaalka iyo qalabka gaadhifardoodkiisa. Oo gabdhihiinnana wuxuu u qaadan doonaa inay noqdaan kuwa cadarka iyo macmacaanka diyaariya, iyo kuwa wax karsada, iyo kuwa rootiga dubta. Oo beerihiinna, iyo beero canabkiinna, iyo geedihiinna saytuunka ah, kuwa ugu wanaagsanna, wuu qaadan doonaa oo addoommadiisa siin doonaa. Oo iniinkiinna iyo beero canabkiinnaba meeltobnaadkiisa wuu qaadan doonaa, oo saraakiishiisa iyo addoommadiisa siin doonaa. Oo addoommadiinna ragga ah, iyo addoommadiinna dumarka ah, iyo barbaarradiinna ugu fiican, iyo dameerihinnaba wuu qaadan doonaa, oo shuqulkiisa gelin doonaa. Idihiinna meeltobnaadkiisa wuu qaadan doonaa; idinkuna addoommadiisa baad ahaan doontaan. Oo maalintaas waxaad ka qaylin doontaan boqorkiinna aad doorateen aawadiis; oo Rabbigu maalintaas idin maqli maayo. Habase yeeshee dadku way diideen inay codkii Samuu’eel maqlaan, oo waxay yidhaahdeen, Maya; laakiinse waxaannu doonaynaa in boqor noo taliyo; si aannu annaguna u noqonno sida quruumaha oo dhan; iyo in boqorkayagu noo garsooro, oo naga hor baxo, oo dagaalladayada noo dagaallamo. Markaasaa Samuu’eel maqlay erayadii dadka oo dhan, oo Rabbiga dhegihiisa ugu celiyey. Rabbiguna wuxuu Samuu’eel ku yidhi, Codkooda maqal, oo boqor uga dhig. Markaasaa Samuu’eel raggii reer binu Israa’iil ku yidhi, Midkiin kastaaba magaaladiisii ha tago. 1 Samuu’eel 8:5–22.

Qoraalkan, reer binu Israa’iil hore waxay diideen Ilaah inuu ahaado boqorkooda, taariikhduna waxay tilmaamaysaa hore wakhtigii ay ku dhawaaqeen inaanay lahayn boqor aan ka ahayn Kaysar. Waxay diideen xukunkii tooska ahaa ee Ilaah, waxayna ku adkaysteen in loo siiyo boqor ka soo

jeeda dadkooda, si ugu dambayntii ay ugu dhawaaqaan in boqorkoodu yahay boqor Roomaan ah. Boqorka Roomaanka ah ee maalmaha ugu dambeeya waa baadariga Rooma.

Laakiin iyagu way ku qayliyeen, Ka fogee isaga, ka fogee isaga, iskutallaabta ku qodob. Bilaatos wuxuu ku yidhi iyagii, Boqorkiinna miyaan iskutallaabta ku qodbaa? Wadaaddadii sare waxay ku jawaabeen, Boqor kale ma lihin Qaysar mooyaane. Yooxanaa 19:15.

Diidmada teokraasiyaddu waxay Samuu'eel ula ahayd wax aad u gef badan oo shakhsi ah, sidaas darteedna wuxuu u fahmay inay tahay diidmo loo jeediyey xafiiskiisii nebinnimo. Laakiin Ilaah wuxuu hubiyey in Samuu'eel fahmo in diidmoodu ay ahayd mid Ilaah loo diiday, ee aanay nebigii ahayn. Labadan tuduc ee soo bandhigaya xidhiidhkii nebinnimo ee Muuse iyo Samuu'eel la lahaayeen kacdoonkii Israa'iiltii hore, ciqaabtii kacdoonkaas ka dambaysayna may noqon dhammaadkii Israa'iiltii hore. Weli waxaa jiray koox uu matalayey Yashuua iyo Kaaleeb oo geli doonta Dhulkii Ballanka, sheekada Samuu'eelna dhammaadka Israa'iiltii hore wuxuu ahaa gunaanadkii boqorradii Israa'iil, ee ma ahayn bilowgii.

Muuse wuxuu Ilaah kula hadlay si uu u sii wado la macaamilka reer binu Israa'iiltii hore, waayo Muuse wuxuu ku dooday in haddii markaas lagu soo afjaro ay taasi si khaldan u matali lahayd taariikhda quduuska ah ee samatabbixinta dadkiisa iyo ballanqaadkiisii ahaa inuu ku hoggaamin doono dhulkii Ilaah u ballanqaaday Ibraahim. Qodobka halkan ku jiraa waa in Ilaah doorto inuu kacdoonka u oggolaado inuu labadaba dhaco oo sii socdo marka uu damacsan yahay inuu kacdoonka u adeegsado markhaati runta ah.

Dabecadda cadho xaq ah oo uu muujiyey Samuu'eel waxa sidoo kale muujisay Ellen White.

“Waligay weligay maan arag dhexdeenna dadkeenna isku-filnaansho sidaas u adag iyo diidmo aan la aqbali doonin lana qiri doonin iftiin, sidii lagu muujiyey Minneapolis. Waxaa lay tusay in aan midna ka mid ah kooxdii ku naaloonaysay ruuxii lagu muujiyey shirkaas mar dambe heli doonin iftiin cad oo uu ku garto qaayaha qaaliga ah ee runta samada looga soo diray ilaa ay kibirkooda is-hoosaysiidaan oo ay qirtaan in aanay ku dhaqaaqayn Ruuxa Ilaah, balse maskaxdooda iyo qalbiyadooduba ay ka buuxeen eex. Rabbigu wuxuu doonayay inuu u soo dhowaado, inuu barakeeyo, oo uu ka bogsiiyo dib-u-dhacisyadooda, laakiinse ma ay dhegaysan. Waxaa ku dhaqaajinayay isla ruuxii kiciyey Qorax, Daataan, iyo Abiraam. Nimankaas reer binu Israa'iil waxay go'aansadeen inay ka hor yimaadaan caddayn kasta oo muujin lahayd inay qaldanaayeen, waxayna ku sii socdeen oo ku sii socdeen jidkoodii fallaagowga ilaa kuwo badan laga leexiyey si ay ula midoobaan.”

“Kuwanu yay ahaayeen? Ma ahayn kuwa itaalka daran, mana ahayn kuwa jaahiliinta ah, mana ahayn kuwa aan iftiimin. Kacdoonkaasna waxaa ku jiray laba boqol iyo konton amiir oo shirkii caan ku ahaa, rag magac leh. Maxay ahayd markhaatifurkoodu? ‘shirku kulligiis waa quduus, mid kasta oo iyaga ka mid ahna waa quduus, Rabbiguna wuu ku dhex jiraa iyaga; haddaba maxaad isu sarraysiiseen oo aad isaga kor dhigtay shirkii Rabbiga?’ [Tirintii 16:3]. Markii Qorax iyo kuwii la socday ay ku halligmeen xukunka Ilaah hoostiisa, dadkii ay khiyaaneeyeen gacanta Rabbiga kuma ay arkin mucjisadan. Shirkii oo dhammu subaxdii xigtay waxay Muuse iyo Haaruun ku eedeeyeen, iyagoo leh, ‘Waxaad disheen dadkii Rabbiga’ [aayadda 41], oo belaayadiina waxay ku dhacday shirka, in ka badan afar iyo toban kunna way halligmeen.”

“Markii aan damcay inaan ka tago Minneapolis, malaa’igtii Rabbigu way i ag istaagtay oo waxay tidhi: ‘Sidaas ha ahaato; Ilaah wuxuu kuu hayaa hawl aad meeshan ka qabato. Dadku waxay ku socdaan isla fallaagadii Qorax, Daataan, iyo Abiiraam. Waxaan kugu dejiyey meeshaadii ku habboonayd, taas oo kuwa aan iftiinka ku jirin ayan qiran doonin; markhaatifurkaagana ma dhegaysan doonaan; laakiin Anigu waan kula jiri doonaa; nimcadayda iyo xooggeyga ayaa ku taageeri doona. Adiga ma aha kan ay quudhsanayaan, laakiinse waa rasuullada iyo farriinta aan dadkayga u soo diro. Waxay quudhsi u muujiyeen erayga Rabbiga. Shayddaan ayaa indhahooda ka indho tiray oo garashadooda qalloociyey; oo haddaan naf waluba ka toobad keenin dembigooda this, madaxbannaanidan aan quduuska ahayn ee aflagaaddo ku ah Ruuxa Ilaah, waxay ku socon doonaan gudcur. Waxaan ka qaadi doonaa laambadda meesheeda, haddaanay toobad keenin oo aanay soo noqon, si aan u bogsiiyo. Waxay daciifiyeen araggoodii ruuxiga ahaa. Ma ay doonaynin in Ilaah muujiyo Ruuxiisa iyo xooggiisa; waayo, waxay leeyihiin ruux jees-jees iyo karaahiyo ka qaba eraygayga. Fudayd, wax-ma-tarnaan, kaftan, iyo majaajillo ayaa maalin walba lagu dhaqmaa. Qalbiyadooda uma ay jeedin inay i doondoonaan. Waxay ku socdaan dhimbiilaha ay iyagu shiteen, oo haddaanay toobad keenin waxay ku jiifsan doonaan murugo. Rabbigu sidaas buu leeyahay: Istaag meesha waajibkaaga; waayo, waan kula jiraa, kumana tegi doono, kumana dayrin doono.’ Erayadan xagga Ilaah ka yimid kuma aanan dhicin inaan iska indho tiro.” The 1888 Materials, 1067.

Walaal White waxaa lala simay dabcigii Samuu’eel, waxaana loo sheegay inay la joogto fallaagada iyo fallaagadooda oo ay “istaagto” “booska” “waajibaadkeeda.” Waxaa lagu amray inay booskeeda istaagto, ka dib markii iyadu (nebiyaddii) go’aansatay inay fallaagada iyo fallaagadooda iskood iskaga tagto.

Xeerka sheegista ugu horraysa, oo ah qayb asaasi ah oo ka mid ah mabda’a Alfa iyo Oomega, wuxuu tilmaamayaa in markii ugu horraysa ee mawduuc la xuso ay leedahay muhiimad aad u sarraysa. La xidhiidha bilowgii ugu horreeyey ee fallaagadii Luusifer waxay ahayd xaqiiqda ah in haddii Ilaah doonayo, uu lahaa awooddii oo dhan ee lagama maarmaanka u ahayd inuu baabi’iyo Luusifer isla fikraddii ugu horraysay ee damacnimo nafeedka ah ee ka soo bilaabatay gudaha maskaxda Luusifer. Ilaah wuu ka saari kari lahaa Luusifer abuurista, wuxuuna leeyahay awooddaas oo haddii uu doortay inuu sidaas yeelo, uu ugu samayn kari lahaa si aanay malaa’igaha kale xataa u ogaan waxa dhacay. Dabcn, taas ma uu samaynin, waayo waxyaalaha kale dhexdood waxay ahaan lahayd dafiraad dabeecaddiisa ah; hase yeeshee wuxuu leeyahay awoodda abuurista ee u saamixi lahayd inuu sameeyo isla waxaas. Laakiin ma uu samaynin. Isagoo dulqaad badan ayuu u oggolaaday fallaagadu inay noqoto qayb ka mid ah markhaatiga dabeecaddiisa, qayb ka mid ah maragga murankii ka bilaabmay samada oo ugu dambayntii iman lahaa dhulka. Tani waa waxa wada-hadalkii Muuse u qabtay Israa’iiltii hore. Ilaah wuxuu u oggolaaday jilalkii fallaagada ahaa inay ku dhintaan cidlada, wuxuuna taariikhdaas uga dhigay tusaale kitaabi ah si uu u sii ambaqaado runta la xidhiidha injiilka weligiis ah.

Sidaas oo kale waxay ahayd diidmada Ilaah oo Boqor looga diiday waagii Samuu’eel. Samuu’eel waxaa lagu amray inuu sii wado oo uu istaago meeshiisa waajibka, in kasta oo ay jireen qancintiisii shakhsiyeed iyo aqoontiisii nebiyadeed. Qaybtan ka mid ah ilaalinta nebiyadeed iyo taariikheed ee

Ilaah ayaa sidoo kale lagu garanayaa dib-u-dhiska macbudka ka dib maxaabiistii Baabuloon. Ilaah wuxuu sii sheegay oo xukumay qayb kasta oo ka mid ah toddobaatanka sannadood ee maxaabiista; soo noqoshada Yerusaaalem, dib-u-dhiska Yerusaaalem, macbudka, iyo jidadka iyo derbiyada. Wuxuu dejiyey waxsii sheegyada wakhtiga ee lagu aqoonsanayay goorta laga xorayn doono maxaabiista. Wuxuu cadeeyey inta amar ee jiri doonta si loo calaamadiyo bilowga laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. Wuxuu Kuuros magiciisa ku sheegay, boqorkii gaalka ahaa ee habraaca ku bilaabi lahaa amarkii ugu horreeyey. Dhammaan qaybihii dib-u-dhiska Yerusaaalem iyo macbudka si gaar ah ayaa loo tilmaamay, isaguna wuxuu kiciyey niman xaq ah iyo nebiyo si ay hawsha u gutaan.

In kasta oo ay jireen dhammaan ogaanshaha hore ee nebiyannimada rabbaaniga ah iyo faragelinta muuqata, haddana fallaagadii horseeday maxaabiisnimadii Baabuloon waxay mar hore soo afjartay joogitaankiisii shakhsiga ahaa ee uu la lahaa dadka Ilaah. Ammaantii Shekinah mar dambe kuma soo noqon macbudkii dib loo dhisay. Taariikhda oo dhammu waxaa loo adeegsaday in lagu bixiyo qaab-dhismeed nebiyannimo oo loogu talagalay taariikhda dhammaadka dunida, in kastoo macbudka mar dambe aan lagu barakayn joogitaanka Shekinah ee Quduuska ugu Quduusan. Dareenkaas, macbudkii dib loo dhisay wuxuu markhaati u ahaa, ma aha joogitaanka Ilaah, balse fallaagadii Israa'iil. Hase yeeshee nebiyadii taariikhdaas, sida Samuu'eel iyo Sister White ee Minneapolis, waxay sii wadeen inay u adeegaan kaalinta nebiyada.

Kacdoonkii Luusiifer waa waxa ugu horreeya ee lagu xusay muranka weyn ee u dhexeeya Masiixa iyo Shaydaanka, Ilaahna wuxuu oggolaaday in kacdoonkaasi sii socdo ujeedooyinkiisa aawadood. Samuu'eel, in kasta oo caradiisa xaqa ah ee ka dhanka ahayd damaca reer binu Israa'iil ee ah inay la mid noqdaan quruumaha kale, ayaa loo amray inuu ka qayb qaato subkidda labadii boqor ee ugu horreeyey. Nebiyadii Ilaahna waxay ka qayb qaateen dib u dhiska macbudka Ilaah, kaas oo ahaa macbudkii aan mar dambe yeelan doonin joogitaanka shekiina ee Ilaah.

Kuwa adeegsanaya “weelashooda sheekooyinka mala-awaalka ah” ka geesta Erayga nebinnimada, iyagoo isku dayaya inay qariyaan fallaagowgii Adventism-ka ee 1863, oo doorta inay dooddooda ku saleeyaan caqliga ah in haddii wax qaldan ka dhaceen 1863, nebiyaaddii ay mamnuuci lahayd, waxay si ula kac ah uga jaahil yihiin mabda'a koowaad ee lagu aqoonsaday xuska ugu horreeya ee fallaagowga ka dhanka ah Ilaah. Ilaah wuxuu u oggolaadaa fallaagowga ujeedooyinkiisa gaarka ah aawadood, oo haddii uu doorto in nebiyadiisu dhexdhexaad ahaadaan ama ka aamusaan fallaagooyinka iman kara, taasuu waa doorashadiisa.

Marka aynu bilaabayno inaan tixgelinno geeddi-socodkii imtixaanka ee 1844 ilaa 1863, kaas oo lagu matalay tobanka imtixaan ee reer binu Israa'iilkii hore ku guuldarraysteen ka dib markay ka gudbeen Badda Cas, waxaa lagama maarmaan ah in la fahmo xaqiiqadan Kitaabiga ah. Nebiyadii Ilaah waxay u shaqeeyaan sida nebiyadiisa wakhtiyada addeecidda iyo caasinnimada labadaba, mararka qaarkoodna ma ay diidaan arrimo dusha sare uga muuqanaya wax nebi laga filan lahaa inuu diido. Mararka qaarkood si cad ayay uga warqabaan fallaagada, hase yeeshee waa la xannibaa, marar kalena Rabbigu gacantiisa ayuu indhahooda saaraa marka ay timaaddo fallaagadu. Marka aragtidaas la aqoonsado, 1863 waxay noqotaa calaamad-marxaladeed muhiim ah taariikhda boqortooyada lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, labadaba geeska

Protestantism-ka iyo geeska Jamhuuriyadnimada.

Aniguna waxaan ku hadlay nebiyada, oo waxaan badiyey muujiyooyin, oo waxaan ku adeegsaday masaallo, anigoo u maraya adeegidda nebiyada. Hoosheeca 12:10.